

© BOERENBOND

BLIJVEND GRASLAND, EEN TEELT MET VEEL GEZICHTEN

In het GLB zijn enkele belangrijke aanpassingen doorgevoerd in de manier waarop Vlaanderen tegemoet wil komen aan de Europese verplichting voor het behoud van het areaal blijvend grasland. – *Geert Rombouts, Hubert Hernalsteen & Kris De Ridder, departement Landbouw en Visserij*

Meerdere grassoorten vormen een dichte zode en kunnen gedurende meerdere jaren, soms tientallen jaren, in productie gehouden worden. Meerjarig grasland dat in een goede landbouwkundige conditie wordt gehouden, is economisch voordelig omdat de aanleg van nieuw grasland vrij kostelijk is en een periode zonder productie als gevolg heeft. Maar ook voor milieu, klimaat en natuur is blijvend grasland een meerwaarde. Denken we maar aan het voorkomen van erosie, het opslaan van koolstof en het bieden van een broedplaats voor weidevogels. Sommige natte percelen zijn enkel geschikt voor landbouwgebruik als blijvend grasland en kunnen of mogen niet gescheurd worden.

Voor de optimalisatie van de productie, zowel inzake opbrengst als kwaliteit, is het meestal economisch bekeken wel interessant om grasland regelmatig te vernieuwen. In zijn beslissing het grasland al dan niet te vernieuwen, baseert de landbouwer zich best op een beoordeling

van de aanwezigheid van landbouwkundig hoogwaardige grassen in de zode. Voor goede productieresultaten zou dat aandeel 'goede grassen' niet onder 75% mogen dalen. Voor doelstellingen die zich eerder richten naar natuurontwikkeling en biodiversiteit is het echter net interessant dat de aanwezigheid van die soorten

.....
Ook voor milieu, klimaat en natuur is blijvend grasland een meerwaarde.
.....

eerder afneemt, zodat andere soorten meer kansen krijgen. Omdat de streefdoelen vanuit landbouw en natuur niet volledig gelijklopen, ontstaat een spanningsveld. Daarom voelt de wetgever zich geroepen om algemene regels op te leggen en voor een aantal

specifieke percelen de vrijheid van uitbating nog verder in te perken. De samenstelling van een graszode wordt in belangrijke mate beïnvloed door de vernietiging van de oude zode, gevolgd door heraanleg en bemesting. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de regels vooral gericht zijn op het beperken van de vrijheid van handelen op dat vlak. Ook uitstel van het maaitijdstip kan een belangrijke impact hebben op de samenstelling van de zode. Afspraken of verbin-tenissen hieromtrent worden meestal beschreven in vrijwillig met individuele landbouwers afgesloten beheerovereenkomsten.

Terminologie

Wanneer het de bedoeling is om een perceel gras meerdere jaren – en liefst zo lang mogelijk – in productie te houden vooraleer het opnieuw in te zaaien, spreekt men louter teelttechnisch van blijvend grasland. Het is de tegenpool van tijdelijk grasland dat één tot 2 of maxi-

maal gedurende 3 jaar in productie wordt gehouden. De termen 'blijvend' en 'tijdelijk grasland' worden echter ook gebruikt in de verzamelaanvraag in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Vroeger spraken we van permanent grasland en vanaf 2015 werd dat blijvend grasland (BG). Ook de betekenis ervan is veranderd. Sommige percelen blijvend grasland worden in de verzamelaanvraag bestempeld als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (EKBG). In de Vlaamse natuurwetgeving wordt de term permanent grasland gebruikt voor cultuurgrond die minimum 4 jaar ononderbroken grasland is. Permanent grasland met een belangrijke natuurwaarde is meestal gevat onder de benaming historisch permanent grasland (HPG). Vaak wordt bij de afkorting HPG nog een plus- of een minteken geplaatst als extra maatstaf voor de belangrijkheid. Voor veel percelen blijvend grasland is er een overlap van beschermingsmaatregelen. Het is duidelijk dat in dergelijke gevallen de strengste regels gelden.

Natuurgebied

Natuurgebieden zijn duidelijk afgebakend volgens het gewestplan en bijgestuurd via het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RVS). Als algemene regel voor grasland gelegen in afgebakend natuurgebied geldt een verbod op scheuren en bemesten met uitzondering van bemesting via begrazing van maximum 2 grootvee-eenheden. Uitzonderingen hierop kunnen worden toegestaan door de beherende organisatie (overheid, natuurvereniging). Op de verzamelaanvraag zijn sommige graslanden gelegen in natuurgebied aangeduid met de code EKBG. Bij de afbakening van nieuw of uitbreiding van bestaand natuurgebied word je als landbouwer hiervan op de hoogte gebracht. Je kan dan bezwaar indienen bij de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) tegen de opgelegde beperking van de bemesting op historisch permanent grasland (HPG) van 0 of 100 eenheden stikstof per ha. De verificatiecommissie zal oordelen of je je perceel al dan niet uitbaat als intensief grasland of akkerland, of deel uitmaakt van de huiskavel. Indien de verificatiecommissie je bezwaarschrift inwilligt, dan mag je (en ook je opvolger verwant in eerste lijn), het perceel bemesten volgens de algemeen geldende norm of beperkt tot 100 eenheden stikstof per ha. Percelen waarvoor je een dergelijke ontheffing hebt verkregen, zijn op je verzamelaanvraag aangeduid met de letter O, en de huiskavel met de letters OH. Het blijvend grasland mag je niet

meer scheuren. Ook buiten afgebakende natuurgebieden worden soms percelen grasland aangeduid als waardevol voor het bereiken van natuurdoelstellingen, waarbij voorwaarden aan de manier van uitbating worden gesteld.

Blijvend grasland onder de GLB-randvoorwaarden

Sinds 2005 en tot en met eind 2016 zijn veel bedrijven verplicht om een bepaalde oppervlakte als blijvend grasland aan te houden. Dit is een randvoorwaarde voor het bekomen van rechtstreekse inkomenssteun. De toewijzing van die oppervlakte aan individuele bedrijven is het individueel referentieareaal (IRA). De percelen die invulling moeten geven aan dit IRA worden op de verzamelaanvraag aangeduid met een code P. Met de verplichting van deze bedrijven om een oppervlakte blijvend grasland aan te houden, kwam men tegemoet aan de eis van de Europa om het areaal blijvend grasland te handhaven. We gaan op dit systeem niet dieper in omdat het vanaf 2017 eindigt. Het GLB regelt het behoud van blijvend grasland niet langer via de randvoorwaarden, maar via de vergroening. De Vlaamse overheid heeft ervoor gekozen om onder de vergroening af te stappen van het IRA en alle landbouwers samen verantwoordelijk te stellen om te voldoen aan de eis van Europa voor het aanhouden van het areaal blijvend grasland.

Blijvend grasland onder GLB-vergroening

Zijn de vergroeningsvereisten teeltdiversificatie (vaak derde teelt genoemd) en de aanleg van ecologisch aandachtsgebied (EAG) verplichtingen op bedrijfsniveau, dan is de derde vereiste, het aanhouden van blijvend grasland, een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het komt er in het algemeen op neer dat in Vlaanderen de oppervlakte blijvend grasland aanwezig in 2012 en 2015 moet behouden blijven. De concrete verplichtingen in een bepaalde campagne hangen af van de waarde van de Vlaamse ratio blijvend grasland. Deze ratio wordt berekend op basis van de subsidiabele percelen van alle Vlaamse vergroeningsplichtigen. Het is de verhouding van het areaal blijvend grasland ten opzichte van het totale areaal landbouwgrond. De waarde van de Vlaamse ratio blijvend grasland wordt in elke campagne vergeleken met een Vlaamse referentieratio vastgesteld in 2015. In functie van het resultaat van deze vergelijking (de ratio is met niet meer dan 5% of met meer dan 5% gedaald) zullen de concrete verplichtingen verschillen. Vlaanderen

heeft voor dit systeem gekozen omdat het een meer flexibele bedrijfsvoering toelaat voor het individuele bedrijf. Bij toepassing van de normale, economisch meest voordelige praktijk op alle bedrijven, is de kans klein dat de ratiodalging meer dan 5% zou bedragen.

Overgang van P naar BG

Voorheen werden de percelen die landbouwers aanhielden om invulling te geven aan hun individueel referentieareaal (IRA) aangeduid met de code P. Indien zo een perceel wordt gescheurd, moest je minstens eenzelfde oppervlakte opnieuw aanleggen op hetzelfde of op een ander perceel en dat minimaal gedurende 5 jaar aanhouden (code P1, P2 ... P5). Dit betekende dat wanneer je een perceel bouwland inzaaide met gras als blijvend grasland, dat dit perceel vanaf het eerste jaar die status meekreeg (code P1). Dit systeem is uitdovend, maar het blijft wel nog gelden tot eind 2016. In het nieuwe GLB wordt de term blijvend grasland (BG) als volgt omschreven: 'Grond met een natuurlijke of ingezaaide vegetatie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen die ten minste 5 jaar niet in de vruchtwisseling van het bedrijf is opgenomen'. Dit houdt in dat een perceel met 5 opeenvolgende jaren gras als hoofdteelt wordt beschouwd als BG. Het is daarbij belangrijk te weten dat ook gras-klover beschouwd wordt als grasland. Ook een perceel met Italiaans raaigras dat je bijvoorbeeld om de 2 jaar vernieuwt en opnieuw inzaait met gras of gras-klover, wordt na 5 jaar meegerekend in het areaal blijvend grasland.

Wat als de ratio met meer dan 5% daalt?

Het zou een bijzonder slechte zaak zijn indien op zeker moment de ratio meer dan 5% zou dalen. Veronderstellen we dat deze situatie zich in 2017 zou voordoen. Dan is de Vlaamse overheid verplicht ervoor te zorgen dat er geen blijvend grasland meer gescheurd wordt en dat er opnieuw voldoende blijvend grasland wordt aangelegd. Dan keren we terug naar het minder soepele systeem met een verplicht aan te houden oppervlakte BG op je bedrijf. Dan kijken we immers terug naar de situatie van voor twee jaar, en moet je gescheurde percelen BG verplicht opnieuw aanleggen als blijvend grasland.

Maar zoals hierboven reeds gesteld is de kans op overschrijding klein wanneer alle landbouwers een normale economisch optimale bedrijfsvoering hanteren. Het advies moet dan ook eenvoudig en duidelijke

lijk zijn: 'Scheur nooit grasland met een goede zodekwaliteit enkel en alleen om de status van BG te ontlopen'. Je moet er ook rekening mee houden dat het aanhouden van minder BG meestal automatisch tot gevolg heeft dat je een grotere oppervlakte EAG moet aanleggen.

Ecologisch kwetsbaar blijvend grasland

Een aantal landbouwers heeft misschien een of enkele percelen blijvend grasland die op de verzamelaanvraag zijn aangeduid met de code EKBG. Alle lidstaten moeten in uitvoering van het GLB binnen de Natura2000-gebieden percelen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland aanduiden dat zeker niet mag worden geploegd, noch gescheurd. Het zijn percelen waarvan het behoud belangrijk is voor het behalen van de doelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De Vlaamse overheid heeft daartoe enkel percelen aangeduid waarvan bekend is dat ze een vegetatie hebben met een hoge natuurwaarde en die al volgens het Vegetatiebesluit van 1998 niet mochten gescheurd worden. Het GLB op zich legt dus geen extra beperkingen op, maar biedt enkel een soort van extra toezicht en bescherming. Vlaanderen heeft wel de mogelijkheid om jaarlijks bijkomende percelen aan te duiden als EKBG.

Poldergraslanden

Alle historische permanente poldergraslanden zijn op de verzamelaanvraag aangeduid als EKBG. Het onderscheid tussen beide regimes kan je nagaan op de fotoplannen. De percelen of delen van percelen die onder volledige bescherming van de natuurwetgeving vallen,

Ook een perceel met Italiaans raaigras dat je om de 2 jaar inzaait met gras of gras-klover wordt na 5 jaar meegerekend in het areaal blijvend grasland.

kregen een arcering met een volle rode lijn. De andere werden ook gearceerd maar dan met een rode streepjeslijn.

MAP 5 en blijvend grasland

Algemeen genomen legt MAP 5 geen extra beperkingen op voor blijvend grasland inzake bemesting. Enkel bedrijven die derogatie aanvragen mogen hun graslanden, zowel tijdelijk als blijvend, alleen scheuren in de periode van 16 februari tot 31 mei (op zware kleigronden 16 februari tot 15 september). Bovendien mogen percelen blijvend grasland (vroeger P en nu BG) het eerste jaar na scheuren niet worden bemest, tenzij door begrazen. De zode vernietigen met een herbicide wordt gelijkgesteld met scheuren. Als je een perceel BG scheurt, moet je in de verzamelaanvraag de code BGG (blijvend grasland gescheurd) vermelden. Bij de indiening van de verzamelaanvraag

zal er voor BG-percelen waarvoor je een akkerbouwteelt opgeeft als hoofdteelt, een blokkerende vaststelling verschijnen als je daarbij de code BGG niet hebt vermeld. Deze blokkerende vaststelling wordt niet geplaatst als je een perceel BG scheurt en opnieuw inzaait met gras of gras-klover. In deze gevallen moet je zelf de code BGG aanduiden. Voor derogatie-bedrijven wordt er met de code BGG rekening gehouden (geen bemesting het eerste jaar na scheuren) bij de berekening van de bemestingsruimte. De berekende norm kan je reeds terugvinden in de bemestingsprognoses.

Beheerovereenkomsten

Je kan als landbouwer vrijwillig een beheerovereenkomst afsluiten waarbij je je ertoe verbindt om het gras niet te scheuren en/of een verminderde bemesting toe te passen. Percelen die je in het

GRASLANDDEMO 2016 IN GEEL

Om de 2 jaar wordt er in België een demonstratie van hooibouw materiaal georganiseerd, afwisselend in Vlaanderen en Wallonië. Op donderdag 23 juni van 13 tot 21 uur vindt de tweede editie van de Graslanddemo plaats. Dat is een organisatie van Fedagrim, in samenwerking met het Landbouwcentrum Voedergewassen (LCV). Deze editie vindt plaats op de Hooibeekhoeve in Geel Ten Aard en op de omliggende percelen. Nagenoeg 35 ha nieuw en oud grasland worden voorzien voor deze demo.

Er zijn meer dan 90 machines ingeschreven van meer dan 20 merken. Het gamma omvat maaiers, schudders, harken, opraapwagens, rondebalenpersen en grootpakpersen, wikkelaars, combinaties persen-wikkelaars en hakselaars. Dit jaar wordt bovendien speciale aandacht besteed aan doorzaaimachines en maaier-kneuzers voor luzerne. Ook

goede inkuilpraktijken komen aan bod. Een zestal graszaadfirma's is present met hun gras- en gras-klavermengsels.

Iedere firma krijgt een perceel toegewezen. De bezoekers worden volgens een vast parcours langs de verschillende firma's geleid, die volgens een strikt tijdschema hun materiaal voorstellen. De graslanddemo begint om 13 uur. Om alle bezoekers de kans te geven alle demo's te volgen en ook de standen individueel te bezoeken, wordt zowel in de namiddag als 's avonds een demoronde voorzien. De toegangsprijs bedraagt 10 euro en 4 euro voor scholieren. Een catalogus met een beschrijving van de deelnemende machines is in de prijs inbegrepen. De parking is gratis. Met een uitnodigingskaart van een van de deelnemende firma's kan je gratis binnen op de graslanddemo.

Tabel 1 Overzicht regels voor grasland in functie van aanduidingen op de verzamelaanvraag - Bron: Vlaamse overheid

Soort grasland	Code VA of fotoplan	Derogatiebedrijf	Scheuren toegelaten	Periode scheuren beperkt	Bemesting toegelaten	Bemesting toegelaten in jaar van scheuren
Tijdelijk	-	Neen	Ja	Neen	Ja	Ja
Tijdelijk	-	Ja	Ja	16/2 – 31/5	Ja	Ja
Blijvend	BG	Neen	Ja ¹	Neen	Ja	Ja
Blijvend	BG	Ja	Ja ¹	16/2 – 31/5	Ja	Neen
Blijvend + historisch permanent	EKBG + arcering volle rode lijn	-	Neen	-	Enkel begrazing 2 GVE of in overleg met beherende organisatie	-
Blijvend + historisch permanent	EKBG + arcering rode streepjeslijn	-	Neen	-	Ja	-
Blijvend + historisch permanent	EKBG + 0 of OH	-	Neen	-	Ja volgens ontheffing	-

¹ Zolang de ratiotaling niet meer dan 5% bedraagt

kader van een beheerovereenkomst aanlegt als grasland, mag je steeds opnieuw omzetten naar bouwland. Ook bij een eventuele overschrijding van de ratiotaling moet je deze percelen niet verplicht opnieuw inzaaien met gras.

Overzicht

Iedereen zal erkennen dat wat blijvend grasland betreft het in Vlaanderen moeilijk is om in sommige gevallen precies te weten wat wel en wat niet mag. In de meeste gevallen verschaft de verzamelaanvraag je wel de meest belangrijke informatie om je op weg te helpen. Ta-

bel 1 geeft een overzicht van de regels die gelden voor grasland.

Collectieve verantwoordelijkheid

Vooral met het nieuwe GLB werden enkele belangrijke aanpassingen doorgevoerd in de manier waarop Vlaanderen tegemoet wil komen aan de Europese verplichting voor het behoud van het areaal blijvend grasland. Vlaanderen heeft ervoor gekozen om dit te realiseren via een collectieve verantwoordelijkheid. Individuele bedrijven moeten vanaf 2017 niet langer verplicht een oppervlakte aan blijvend grasland aanhouden. Dit biedt meer vrijheid inzake teelplan op bedrijfs-

niveau. Voorwaarde is wel dat de verhouding van de totale oppervlakte blijvend grasland tot het totale landbouwareaal in Vlaanderen met niet meer dan 5% daalt. Onder normale omstandigheden, waarbij goed grasland niet onnodig vroegtijdig gescheurd wordt, mag dit geen probleem zijn. Maar indien de daling onverwacht toch meer dan 5% zou bedragen, volgen er verplichtingen voor individuele bedrijven. Het gaat dan om een algemeen scheurverbod en de verplichting om opnieuw blijvend grasland aan te leggen en te behouden. Met een gezonde dosis boerenverstand blijven we daarvan echter gespaard! ■

Vind de juiste werker voor je bedrijf

Plaats je personeelsadvertentie in *Management&Techniek* en krijg 15% korting.

Media service

12598AM100133 © SHUTTERSTOCK

BISCAYA®

Snelle, doeltreffende en langdurige bestrijding van alle bladluizen in aardappelen

Bayer CropScience

www.bayercropscience.be

Biscaya® 240 OD: 240 g/L thiacloprid - Gedep. handelsmerk Bayer AG. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie. Voor verdere productinformatie met inbegrip van gevaarzinnen en symbolen, raadpleeg www.fytoweb.be.